

Dienstapotheken: hoe verder?

De dienstapotheken verkeren in zwaar weer. Zorgverzekeraars Nederland (ZN) en de Stichting Dienstapotheken Nederland (SDN) hebben een nieuw financieringsmodel bedacht: non-concurrentiële financiering op basis van een begroting. Biedt dit plan voldoende soelaas om de toegankelijkheid en het voortbestaan van de farmaceutische spoedzorg te waarborgen?

De farmaceutische spoedzorg wordt in ons land geleverd door 45 dienstapotheken (alleen open in avond-, nacht- en weekenduren) en circa 34 reguliere apotheken die deze zorg in een 24-uurssetting leveren. Zo is de toegang tot deze basiszorg geborgd.

De afgelopen tijd kwamen de dienstapotheken in de financiële problemen, doordat er een directe financiële relatie was tussen reguliere openbare apotheken en dienstapotheken. Reguliere apotheken betaalden via contributiebijdragen de dienstdoende apotheek. De liberalisering van de tarieven bracht de dienstapotheken verder in het nauw. Verder waren de vergoedingen van de zorgverzekeraars te laag om de relatief hoge kosten van de farmaceutische spoedzorg te kunnen betalen.

betaald krijgen voor hun dienstwaarneming', vertelt directeur van de SGZ, André Louwen.

Er dreigde een zeer onwenselijke situatie: geen dienstapotheek meer en patiënten die voor hun medicatie naar Den Haag moeten. Gesprekken met de zorgverzekeraars leverden slechts een iets hogere vergoeding op. 'Ze erkenden dat het redelijk is dat er een dienstapotheek is, maar wilden een goedkopere dienstverlening. Ook al hebben ze een zorgplicht als het gaat om farmaceutische acute zorg.'

Nachtsluiting

Een goede oplossing bleef uit. Louwen: 'Daarop hebben we besloten om de dienstapotheek 's nachts tussen 24.00 en 8.00 uur te sluiten voor

diensten dan voor de reguliere diensten. Dat gebeurt nu zo sinds 1 augustus vorig jaar. Louwen: 'Eerst als proef, maar de evaluatie wees uit dat het een terecht besluit is geweest. Het gaat om een minimaal aantal storingen; gemiddeld moet een assistente één keer per maand uit bed.

Eigen begroting

Aangezien de continuïteit van de farmaceutische spoedzorg in gevaar kwam, hebben SDN en ZN vorig jaar een plan bedacht dat nu wordt uitgerold. Carolijn Huizinga, apotheker en voorzitter van SDN: 'De oplossing is dat dienstapotheken voortaan op basis van een eigen begroting in een non-concurrentiële setting worden gefinancierd. Op dezelfde wijze dus zoals huisartsenposten worden betaald. In overleg met de dominante zorgverzekeraar plus één andere zorgverzekeraar wordt op basis van de begroting een tarief berekend per receptregel dat alle overige zorgverzekeraars daarna zullen volgen. Dat maakt regionaal maatwerk mogelijk. De zorgverzekeraars betalen in deze constructie een kostendekkend tarief. Dat kan per dienstapotheek verschillen.' De gesprekken met de zorgverzekeraars hierover zijn volgens Huizinga bijna overal afgerond. Hiermee is deze nieuwe systematiek met ingang van 1 januari 2014 een feit.

Anders organiseren

Huizinga stelt dat deze nieuwe manier van financieren de problemen oplost. Daarnaast spreken ZN en SDN ook over capaciteit en spreiding. 'In het huidige tijdsbestek is het passend dat goed gekeken wordt naar niet alleen de gespecialiseerde spoedzorg, maar ook naar de basisspoedzorg. De farmaceutische zorg vormt daar een

'De kosten van een dienstapotheek moeten door het tarief gedekt kunnen worden'

Niet kostendekkend

De Stichting Georganiseerde eerste-lijnszorg Zoetermeer (SGZ) kreeg twee jaar geleden met dit probleem te maken. 'Wij exploiteren de dienstapotheek als aparte entiteit. Dat lukt niet kostendekkend en de bereidheid van apotheken om de kosten nog langer af te dekken nam af, omdat hun eigen exploitatie door steeds lagere vergoedingen van zorgverzekeraars voor geneesmiddelen steeds minder florissant werd. Ze wilden vanaf 2013 die kosten niet langer meer voor lief nemen, en

rechtstreekse inloop. De apotheekassistenten hebben slaapdiensten. Als de dienstdoende huisarts op de huisartsenpost oordeelt dat de patiënt acuut een geneesmiddel nodig heeft, dan gaat de apotheekassistente die dienst heeft naar de apotheek en regelt het. Kan de patiënt niet naar de apotheek komen, dan wordt de medicatie thuisbezorgd.'

Deze maatregel leidde binnen de SGZ tot veel ophef. Vooral voor de assistenten zijn de druiven zuur: zij krijgen een veel lagere vergoeding voor de slaap-

onderdeel van. We moeten er samen voor zorgen dat de zorg bereikbaar en betaalbaar blijft. In elke regio gaan betrokken partijen overleggen hoe ze patiënten gegarandeerd van spoedzorg kunnen voorzien. In een enkele situatie is niet uit te sluiten dat de zorg vakinhoudelijk op een andere manier georganiseerd kan worden tegen lagere kosten.'

te bekostigen, met een verrekening achteraf. 'Er wordt een scheiding aangebracht tussen de financiering van openbare apotheken en dienstapotheken. Daarmee is een belangrijke barrière doorbroken. De kosten van een dienstapotheek moeten door het tarief gedekt kunnen worden.'

Betekent dit dat de dienstapotheek nu weer elke nacht open gaat? 'Dat kunnen we op basis van deze nieuwe bekostigingssystematiek en afspraken niet claimen. De dienstapotheken kunnen hun apothekers nu gewoon betalen voor hun diensten.'

naar een manier om de beschikbaarheid van de acute farmaceutische zorg te borgen. 'Wij hebben vanwege de bereikbaarheid te maken met twee huisartsenposten en twee dienstapotheken, in de nabijheid van een post. De ene huisartsenpost is wat kleiner, dus ook de bijbehorende dienstapotheek. Dat legt een druk op de financiering', zegt Geert Philipsen, voorzitter van de raad van bestuur van Cohesie.

De apotheken verklaarden niet langer uit de voeten te kunnen met het niet-kostendekkende tarief. 'Ze voelden zich niet langer verantwoordelijk voor het leveren van medicatie tijdens de ANW-uren en op zondag. Sluiting van de dienstapotheken dreigde en dat leidde tot veel onrust bij de professionals, de burgers en de politiek.'

Niet alleen in stenen

Philipsen benadrukt dat de acute farmaceutische zorg niet los moet worden gezien van de ANW-spoedzorg. 'Een patiënt moet na zijn bezoek aan de huisartsenpost niet nog drie kwartier moeten rijden naar een dienstapotheek voor medicatie. We pleiten ervoor de keten van spoedzorg in z'n totaliteit te bekijken en op regionaal niveau daarover afspraken te maken.'

Vertegenwoordigers van CZ en VGZ, de apothekers, huisartsen en patiënten, zijn momenteel in gesprek over de situatie. Philipsen heeft nog geen idee wat uitkomst zal zijn. 'Ons doel is niet de dienstapotheken overeind te houden in stenen. We zoeken naar creatieve oplossingen, zoals uitgifte door een robot, of door de post – wat de inspectie niet wil –, of een taxi de medicijnen laten bezorgen. We gaan niet op voorhand de dienstapotheek sluiten. Het mag niet gebeuren dat het voortbestaan van een van de huisartsenposten op het spel komt te staan, omdat daar geen farmaceutische zorg beschikbaar is. Dan gaan mensen reizen naar een post met wel een dienstapotheek in de buurt.'

Corina de Feijter

Al ruim tien jaar vallen diverse gemeenten in de regio Eemland in ANW-uren terug op de dienstapotheek in Amersfoort en wordt zo nodig met een koerier medicatie thuisbezorgd. (Foto: StockXchnG)

Huizinga noemt haar eigen werkgebied als voorbeeld. 'Al langer dan tien jaar vallen diverse gemeenten in de regio Eemland in ANW-uren grotendeels terug op de dienstapotheek in Amersfoort en wordt zo nodig met een koerier medicatie thuisbezorgd. Vakinhoudelijk levert dit geen problemen op. En financieel is dit vele malen goedkoper dan extra vestigingen openen in al die omliggende gemeenten.'

Minder service

André Louwen in Zoetermeer is blij met het voorstel om de dienstapotheken regionaal op basis van een begroting

En we lopen door te werken met een begroting en verrekening achteraf geen risico meer op oplopende tekorten.' Volgens Louwen krijgt de patiënt minder service. 'Zorgverzekeraars waren niet bereid om de service voor hun verzekerden overeind te houden. Patiënten die 's nachts een medicijn nodig hebben dat de huisarts op de huisartsenpost niet als acuut beoordeelt, moeten twee keer op pad: eerst naar de huisartsenpost in Zoetermeer en dan door naar Den Haag of Gouda.'

Veel onrust

Ook in Noord-Limburg, het werkgebied van Cohesie (samenwerkingsverband van 113 huisartsen in Noord-Limburg), zoeken betrokken partijen